

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomiky

Teze diplomové práce

**Zhodnocení zahraničního obchodu České republiky
v oblasti strojírenství**

Markéta Týcová

© 2015 ČZU v Praze

Souhrn

Cílem této diplomové práce je zhodnotit zahraniční obchod České republiky v oblasti strojírenství. Teoretická část práce se věnuje charakteristice základních pojmů zahraničního obchodu, mezinárodním závazkovým vztahům a smlouvám, logistice v mezinárodním obchodu a dodacím podmínkám. Shrnuje také historický vývoj zahraničně-obchodní politiky České republiky od roku 1918, včetně průběhu ekonomické transformace před a po vstupu České republiky do Evropské unie. Praktická část práce analyzuje zahraniční obchod České republiky v oblasti strojírenství v období 1999 - 2014, kdy je zahraniční obchod hodnocen na vývoji obratu, vývozu, dovozu, teritoriální struktury, komoditní struktury, obchodní bilance a vývoji organizační struktury zahraničního obchodu České republiky.

Klíčová slova: Zahraniční obchod. Strojírenství. Smluvní nástroje. Protekcionismus. Liberalismus. Export. Import. Obrat zahraničního obchodu. Obchodní bilance. Teritoriální struktura. Komoditní struktura. Organizační struktura.

Cíl práce

Hlavním cílem práce je zhodnocení rostoucího významu zahraničního obchodu České republiky v oblasti strojírenství prostřednictvím analýzy jeho současného stavu a vývoje během posledních let. Celá práce se věnuje důležitým faktům, které jsou pro zhodnocení tohoto vývoje nezbytné.

Dílčí cíl tvoří poskytnutí užitečných informací českým společností, které mohou napomoci jejich rozhodnutí o vstupu na mezinárodní trh v oblasti strojírenství.

Metodika

Práce je rozdělena do dvou tematických částí. Na část teoretickou a část praktickou. Pro zpracování první, teoretické části práce, byla shromážděna domácí a cizojazyčná odborná literatura, výkazy státních institucí a data o statistikách zahraničního obchodu. Po prostudování podkladů byly takto získané poznatky utříděny do formy literárního přehledu s použitím průběžných citací. V teoretické části se práce bude zabývat podstatou mezinárodního obchodu, mezinárodními závazkovými vztahy ve spojitosti s riziky mezinárodního obchodu, dodacími podmínkami a logistice v mezinárodním obchodu.

Následně bude v teoretické části definována státní podpora exportu v ČR. Teoretická část diplomové práce je založena na studiu a komparaci odborné literatury a relevantních internetových zdrojů.

Praktická část je zaměřena na zhodnocení vývoje zahraničního obchodu České republiky v oblasti strojírenství na základě komoditní struktury, teritoriální struktury a organizační struktury dle počtu podniků vstupujících do zahraničního obchodu. Podkladová data pro zpracování praktické části jsou získána pomocí metody přímého pozorování vývoje jednotlivých ukazatelů zahraničního obchodu a vychází z údajů Českého statistického úřadu (ČSÚ), Ministerstva průmyslu a obchodu (MPO), Světové banky (WB), Ministerstva zahraničních věcí (MZV), České národní banky (ČNB), Exportní garanční a pojišťovací společnosti (EGAP), agentury CzechTrade a CzechInvest. Syntéza dat a informací danou metodou umožňuje komparaci teoretických předpokladů a skutečně získaných dat.

Vlastní text

Mezi tři nejvýznamnější složky českého exportu patří energetika, strojírenský průmysl a nanotechnologie. Výrobě osobních automobilů s navázanými strojírenskými obory se daří držet silnou pozici na zavedených evropských trzích, ale stále razantněji proniká i na trhy nové.

Státní podpora exportu by měla směřovat české vývozní firmy k diverzifikaci jejich obchodní výměny do mimoevropských zemí s přispěním dostupných forem státní pomoci a současně umožnit koncentraci aktivit orgánů státní správy na těch zahraničních trzích, u nichž spatřujeme výrazný potenciál růstu českého vývozu. Současně je nutné, aby státní i polostátní organizace vytvořené na podporu českého exportu operativně informovaly české exportéry o veškerých příležitostech vytvořených na zahraničních trzích, kde různá opatření tamní ekonomiky vedou k zadání rozsáhlých veřejných zakázek s příležitostmi i pro zahraniční subjekty. Cílem je snížit závislost na trzích unie, především v problémových zemích, kde již pociťujeme pokles poptávky. Zejména Francie a její automobilový průmysl patří mezi největší odběratele z ČR. Exportní strategie musí podpořit exportéry nejen v diverzifikaci na trhy mimo EU, ale i v posunu v hodnotových řetězcích směrem k produkci zboží a služeb s vysokou přidanou hodnotou. Zásadním předpokladem úspěchu v zahraniční konkurenci je rozvoj odborných kompetencí českých firem ve spojení se zvládnutím techniky zahraničního obchodu a neustálý monitoring vývojových trendů se snahou předjímat jejich budoucí vývoj. Pouze vývozem konkurenceschopného zboží s prvotřídními technickými

a cenovými parametry si Česká republika může svou pozici na evropských a světových trzích nejen udržet, ale i dále rozvíjet. Budoucnost mezinárodního obchodu bezesporu spočívá v integraci nových trhů a jejich zapojování do mezinárodní obchodní výměny a v růstu diverzifikace obchodovaných komodit v důsledku zvyšující se konkurence.

Mezi základní předpoklady úspěchu při vstupu na mezinárodní trh patří dobrá znalost prostředí a důraz je kladen i na schopnost vést obchodní jednání v úředním jazyce dané země. Výhodou jsou dlouholeté a osobní vazby s místními podnikateli, ale rozhodující je především ochota obchodních zástupců výrobních a exportních společností pracovat přímo v zemi odběratele. Zprostředkované zastoupení prostřednictvím zahraniční fyzické nebo právnické osoby není zdaleka tak úspěšné, jako výhradní obchodní zástupce, využívající všech svých zkušeností a znalostí k prosazení zájmů exportéra. Průmyslová společnost, která chce úspěšně exportovat svoji produkci na zahraniční trhy, musí nabízet výrobky vyznačující se vysokým stupněm inovace včetně možností dalšího vývoje, vysokým poměrem výkonu a hmotnosti, nízkou energetickou náročností, příznivým dopadem výrobku na životní prostředí, vysokou užitnou hodnotou a moderním designem, vysokou provozní spolehlivostí a životností, fungující celosvětovou servisní sítí, vysokou provozní bezpečností a v neposlední řadě i nízkou cenou.

Česká republika má dlouhou tradici strojírenské výroby a stále si udržuje silnou výrobní základnu v oboru obráběcích strojů. Český průmysl obráběcích strojů je dynamické, konkurenceschopné a na vývoz orientované průmyslové odvětví, které je připraveno k dalšímu růstu.

Nejčastěji použité zdroje

Hes, Aleš. *Základy mezinárodního obchodu*. Vyd. 3., přeprac. Praha: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2005. 220 s. ISBN 80-213-1406-0.

Kalínská, Emílie. *Mezinárodní obchod v 21. století*. Vyd. 1. Praha: Grada publishing, a.s., 2010. 232 s. ISBN 978-80-247-3396-8.

Majerová, Ingrid a Nezval, Pavel. *Mezinárodní ekonomie v teorii a praxi*. Vyd. 1. Brno: Computer Press, 2011. 357 s. ISBN 978-80-251-3421-4.

Svatoš, Miroslav. *Zahraniční obchod teorie a praxe*. Vyd. 1. Praha: Grada Publishing, 2009. 368 s. ISBN 978-80-247-2708-0.